

ภาคผนวก ง. แผนภาพแสดงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยและแนวทางเสนอแนะ

ระบบปัจจุบัน

แนวความคิดในการเยียวยาผู้เสียหาย
และจำเลยในคดีอาญา ตามพ.ร.บ.
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ .
2544 ยังไม่ชัดเจน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
เนื่องจากแนวความคิดในการเยียวยาผู้เสียหาย
และจำเลยในคดีอาญาไม่ชัดเจน

แนวทางเสนอแนะ

แนวความคิดในการเยียวยาผู้เสียหายเป็นการ
สงเคราะห์ (Compensation)

แนวความคิดในการเยียวยาจำเลยเป็นการ
ชดเชยให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (Restitution)
เนื่องจากความบกพร่องในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญา

พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ .
2544 บัญญัติเรื่องการเยียวยาผู้เสียหายและ
จำเลยในคดีอาญาไว้ด้วยกัน

เมื่อแนวความคิดในการเยียวยาผู้เสียหายและ
จำเลยในคดีอาญาแตกต่างกัน รูปแบบการ
บัญญัติกฎหมายในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่

บัญญัติกฎหมายเป็นฉบับเดียวกันเช่นใน
ปัจจุบัน แต่ต้องแยกบทบัญญัติในส่วนของ
การเยียวยาผู้เสียหายกับการเยียวยาจำเลยให้
ชัดเจนภายใต้แนวความคิดพื้นฐานที่ต่างกัน

แยกบัญญัติออกเป็นกฎหมาย 2 ฉบับ คือ ใน
เรื่องเกี่ยวกับการเยียวยาผู้เสียหายฉบับหนึ่ง
และเกี่ยวกับการเยียวยาจำเลยอีกฉบับหนึ่ง

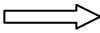
ระบบปัจจุบัน

มาตรา 7 แห่งพ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา พ.ศ .2544 ได้กำหนดให้มี คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญาเพียงชุดเดียวซึ่ง ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 16 คน

ปัญหาและอุปสรรค

ความล่าช้าของกระบวนการพิจารณาจ่ายค่า
ตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

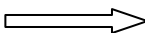
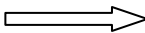
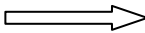
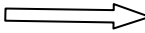
แนวทางเสนอแนะ

เพิ่มคณะกรรมการฯ จาก 1 คณะเป็น 2 คณะ
โดยแยกเป็นคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบ
แทนผู้เสียหายในคดีอาญา และคณะกรรมการ
พิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา

ลดจำนวนคณะกรรมการฯให้น้อยลง แต่ยัง
ควรมีให้มีกรรมการที่มาจากระบบการ
ยุติธรรมทางอาญา และกรรมการจากภาค
ประชาชนด้วย

กำหนดให้มีคณะกรรมการฯ ขึ้นในทุกภูมิภาค
หรือทุกจังหวัดเพื่อเป็นการกระจายอำนาจ

สร้างกลไกการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทน
ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่
จำเลยในคดีอาญาในกระบวนการพิจารณาคดี
ของศาลโดยไม่ต้องให้คณะกรรมการฯ
พิจารณาอีก

ระบบปัจจุบัน

มาตรา 18,มาตรา 21 แห่งพ.ร.บ.ค่าตอบแทน
ผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ .2544 ประกอบ
กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและอัตรา
ในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ได้กำหนด
ให้การเยียวยาทางการเงินเท่านั้น

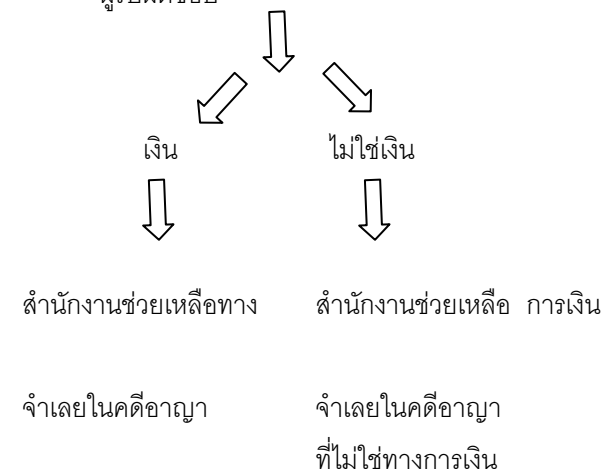
แก่ผู้เสียหายและ ผู้เสียหายและ

ปัญหาและอุปสรรค

การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและ
จำเลยเป็นการเยียวยาทางการเงินเท่านั้น
โดยยังไม่มีการเยียวยาในทางอื่น

แนวทางเสนอแนะ

กำหนดให้มีการเยียวยาทางอื่นที่ไม่ใช่ทางการเงิน
เช่น การฟื้นฟูสภาพจิตใจ , การฝึกอาชีพ
โดยอาจบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง
ต่างหากในลักษณะที่เป็นกฎหมายให้การช่วยเหลือ
ผู้เสียหายและจำเลยที่ไม่ใช่ทางการเงิน
และกำหนดให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็น
ผู้รับผิดชอบ

ระบบปัจจุบัน

มาตรา 8(1),มาตรา 18 ว.2 ,มาตรา 21 ว.ท้าย
แห่งพ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ .2544
ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ
และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
ได้กำหนดอัตราการจ่ายค่าตอบแทนโดยมี
อัตราขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ โดยให้เป็นดุลพินิจของ
คณะกรรมการว่าจะพิจารณาจ่ายให้เท่าใด

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเยียวยาผู้เสียหายและจำเลย
นั้น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีบทบาทในการ
จัดตั้งสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย
และจำเลยในคดีอาญาเพื่อให้เป็นหน่วยงานซึ่ง
ปฏิบัติตามพ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
พ.ศ .2544 เท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรค

การกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจใช้ดุลพินิจ
พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายและ
จำเลยในคดีอาญาอย่างกว้างขวางนั้น ทำให้เกิด
ความไม่ชัดเจนและไม่เป็นธรรมในบางกรณี

บทบาทของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในปัจจุบัน
ยังไม่เพียงพอต่อการเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยใน
คดีอาญา รวมถึงตลอดถึงการรักษามลประโยชน์ของ
รัฐด้วย

แนวทางเสนอแนะ

กำหนดแนวทางการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนฯ
และอัตราในการจ่ายให้ชัดเจนในแต่ละกรณี
เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการใช้ดุลพินิจของ
คณะกรรมการฯ

จัดตั้งหน่วยงานอื่นเพื่อการเยียวยา
ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาทางด้านอื่น
นอกจากการเยียวยาทางการเงิน

เพิ่มบทบาทในการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น
จากการก่ออาชญากรรมเพื่อให้ทุกคนใน
สังคมได้ตระหนักและช่วยกันป้องกันแก้ไข

ตรวจสอบความบกพร่องขององค์กรต่างๆ
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ระบบปัจจุบัน

ในกรณีของผู้เสียหายเนื่องจากแนวความคิดในการเยียวยาไม่ชัดเจนว่าเป็นการสงเคราะห์หรือเป็นการชดเชยให้กลับคืนสภาพเดิม คณะกรรมการจึงได้พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว.2 แห่งพ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งต้องพิจารณาถึงโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาทางอื่นด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการฯ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาทางอื่นแล้วหรือมีโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาทางอื่น

แนวทางเสนอแนะ

เมื่อแนวคิดในการเยียวยาผู้เสียหายเป็นเรื่องการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้เสียหายแล้ว คณะกรรมการฯจะต้องพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนให้ทุกกรณีหากเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย โดยมาต้องคำนึงถึงการได้รับหรือโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาทางอื่นแต่อย่างใด

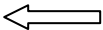
ระบบปัจจุบัน	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางเสนอแนะ
ฐานความผิดที่ผู้เสียหายอาจขอรับ ค่าตอบแทนตามพ.ร.บ.ค่าตอบแทน ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ได้แก่ 1.ความผิดเกี่ยวกับเพศ ม.276-ม.287 2.ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต ม.288-ม.294 หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย ม.295-ม.300 หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ม.301-ม.305 หมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา ม.306-ม.308	การกำหนดฐานความผิดที่ผู้เสียหายอาจขอรับ ค่าตอบแทนในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงความ เสียหายที่เกิดจากความผิดฐานอื่นๆอีกมากอัน เป็นการจำกัดสิทธิของผู้เสียหายมากเกินไป	ฐานความผิดที่ควรเพิ่มเติมให้ผู้เสียหาย อาจขอรับค่าตอบแทนได้ด้วย 1.ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อ ประชาชน ม.224และม.238 2.ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ม.336,ม.339,ม.340 3.ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 1 ความผิดต่อเสรีภาพ ม.309-ม.310 ทวิ ม.317-ม.320
มาตรา 44/1,44/2 แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาได้อำนาจความ สะดวกให้แก่ผู้เสียหายในอันที่จะเรียกค่าสิน ไหมทดแทนจากจำเลยในคดีอาญาได้เลย โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่	การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 44/1,44/2 นี้ถือเป็นการเยียวยาผู้เสียหายอีกทางหนึ่ง แต่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าผู้เสียหายไม่ทราบสิทธิ ของตน หรือทราบแต่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง	ควรให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ได้แจ้งสิทธิที่ผู้เสียหายมีอยู่ตามกฎหมาย ให้ ผู้เสียหายได้รับทราบและอำนวยความสะดวก ในการใช้สิทธิเรียกร้องด้วย

ระบบปัจจุบัน

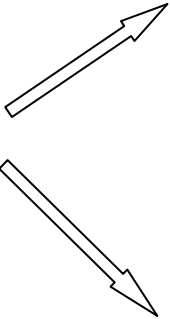
ปัญหาและอุปสรรค

แนวทางเสนอแนะ

มาตรา 20(3) แห่งพ.ร.บ.ค่าตอบแทน
ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่
จำเลยในคดีอาญา พ.ศ .2544 กำหนด
กระทำของจำเลยไม่มีความผิด
เงื่อนไขให้จำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายว่าต้องปรากฏตามคำพิพากษา
อันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า
จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการ
กระทำของจำเลยไม่มีความผิด

เนื่องจากคำพิพากษาของศาลส่วนใหญ่ไม่ได้มี
ข้อความปรากฏชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำ
ความผิดหรือการกระทำมิได้เป็นผู้กระทำ ทำให้เกิด
ปัญหาในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลย

กำหนดให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยมาในคำพิพากษา
ของศาลเลยว่าจำเลยในคดีนั้นมีสิทธิที่จะได้รับ
ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายหรือไม่เพียงใด

กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่า
ทดแทนและค่าใช้จ่ายต้องใช้ดุลพินิจโดยถือตาม
คำพิพากษาของศาลอย่างเคร่งครัด หากไม่
ปรากฏตามคำพิพากษานั้นถึงที่สุดคดีนั้นว่า
ข้อเท็จจริงเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำ
ความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด
แล้ว คณะกรรมการต้องพิจารณาไม่จ่ายค่าทด
แทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย